

‘Deu mil hores’ a l’espai de l’artista Salvador Juanpere.

Resum: L’article examina l’espai de reflexió processal i instrumental de l’escultor Salvador Juanpere (Reus, 1953) a partir del seu Blog de treball, alhora que estableix connexions amb les tesis desenvolupades pel sociòleg Richard Sennett a l’assaig L’artesà.

Paraules clau: escultura, espai de treball de l’artista, processos artístics, metallenguatges

Title: ‘Ten thousand hours’ in the space of artist Salvador Juanpere.

Abstract: The article inquires into the space of processual and instrumental reflection of the sculptor Salvador Juanpere (Reus, 1953) based on his Workblog, while states connections with the thesis developed by sociologist Richard Sennett in his essay The artisan.

Keywords: sculpture, artist's working space, artistic processes, metalanguages

Àngels Viladomiu Canela. Espanya, artista visual. Doctora en Belles Arts. Professora Departament d’Escultura, Facultat de Belles Arts, Universitat de Barcelona.

Introducció

La trajectòria artística de Salvador Juanpere (Reus, 1953) està estretament vinculada a la disciplina de l’escultura. El seu treball parteix d’enriquidors encreuaments entre pensament, poesia, ciència, antropologia, filosofia; i és en aquestes cruïlles on la paraula escrita pren importància i esdevé determinant per a la formalització de les seves obres.

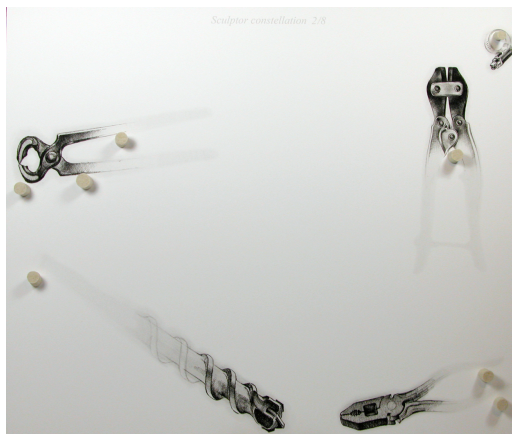
Darrerament, la seva obra s’impregna d’un procés continu de reflexió sobre el fet artístic i els seus metallenguatges. Les reflexions al voltant de la pròpia feina extretes del *Blog de treball* (2009) de l’escultor, en diàleg amb l’assaig *L’artesà* (2009) de Richard Sennett, són el punt de partida d’aquest article.

Figura 1. Salvador Juanpere *Dietari de treball de l’artista*, dins *Lavorare stanca* (2008). GaleriaNoMesArt, Girona. (Imatge cedida per l’artista)

‘Deu mil hores’

Deu mil hores és el títol de la instal·lació resultant del projecte “Creadors en residència als instituts” (2010, iniciativa de l’Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona) -portada a terme per l’artista-, i alhora fa referència a una mesura d’ús comú, establerta per la psicologia, que designa les hores de pràctica necessàries per assolir el nivell de domini propi d’un expert en qualsevol categoria o camp. En relació al projecte, el títol fa al·lusió simbòlicament al temps dedicat entre tots els agents a la realització de l’obra; en el present article *Deu mil hores* fa referència a l’espai experiencial de l’artista. És a dir, més enllà de l’espai de treball -ja sigui el taller o l’estudi- existeix un espai processal, procedimental i intel·lectual de l’artista que nodreix *l’ofici de l’experiència* (Sennett, 2009: 354). Aquest èmfasi del valor de l’experiència entesa com a ofici es pot extrapolar perfectament al terme alemany *Berufung*, que Juanpere va emprar com a títol a l’exposició individual de la Galeria Alejandro Sales (Barcelona, 2011) i que designa la idea de vocació per a un ofici. L’obra titulada *Berufung* (fig.2), que presidia l’exposició, consisteix en la reproducció de la pedra del *David* de Bernini -explica l’artista- i fa referència a les cinc pedres amb les arestes polides que David va escollir per abatre Goliat; tanmateix representa l’arrel de l’ideal de vocació que ens remet a la perseverança d’un ofici. Segons Max Weber, *la vocació entesa com a narració-relat de suport* té dues ressonàncies, que en aquest cas són atribuïbles a Juanpere per «la gradual acumulació de coneixements i habilitats, i la cada cop més forta convicció de fer a la vida precisament allò que s’està fent» (Sennett, 2009: 324).

Figura 2. Salvador Juanpere *Berufung* (2011). Marbre, inscripció làser. Galeria Alejandro Sales, Barcelona. (Imatge cedida per l'artista.). **Figura 3.** Salvador Juanpere *Sculptor constellation* (2010). Sèrie de vuit unitats, impressió *gliceé* i feltre. Galeria Alejandro Sales, Barcelona. (Imatge cedida per l'artista.)

L'artesà de Sennett, és el que es dedica a fer bé la seva feina pel simple fet de fer-la bé, i en aquest sentit representa la condició específicament humana del compromís. No obstant això, l'adquisició d'un compromís mitjançant la pràctica no s'esdevé necessàriament de manera instrumental. El compromís amb la professió, en el cas de Juanpere, s'esdevé mitjançant la pràctica escultòrica -«sóc un artista del fer» (Juanpere, 2009: 264)-, però també amb el llenguatge i per descomptat amb l'escriptura.

Una part important de les obres desenvolupades en els darrers anys aborden temàticament l'espai de treball de l'artista, el propi taller de l'escultor. Els utilitatges, les eines i els instruments que omplen el taller –a més de ser els elements bàsics que serveixen per donar forma a les seves obres- també esdevenen espais de pensament per captar, elaborar i produir informació en termes poètics. Sens dubte hi ha una reivindicació romàntica i un pòsit nostàlgic en una certa dissolució/pèrdua de sentit i materialitat en allò que l'escultor anomena *poètica d'instruments pensants*. Però justament aquesta aproximació vivencial als processos de l'escultura mitjançant el metallenguatge esdevé un ric paradigma intel·lectual alhora que aconseguix endinsar-nos en un joc de metàfores i ironies estètiques.

A *Sculpture constellation* (2010) (fig.3) les eines de l'escultor suren segons les coordenades d'una constel·lació estel·lar en el taulell de l'univers i la seva fisicitat es difumina com en un film de ciència-ficció. Dibuixar les eines i l'espai de treball de l'escultor ens remet de nou a aquell repetitiu i circular procedir de l'artesà: dibuixar i fer, refer i tornar a refer. Tanmateix podem considerar que som davant del que Sennett anomena *eina-mirall*, «uns instruments que ens conviden a pensar en nosaltres mateixos [...] com si es tractés de laboratoris on és possible investigar sentiments i idees» (Sennett, 2009: 109).

En la darrera exposició *Tributum*, celebrada el passat mes de novembre en la Reial Acadèmia d'Espanya a Roma -com indica el títol-, Juanpere rendeix homenatge a la cultura romana del passat i del present. L'origen d'aquesta obra la trobem en una sèrie de postals enviades des de Roma a diferents destinataris l'octubre de 2010 (fig.5), les quals contenen una llista de disset noms representatius acompanyats per la definició en el revers del concepte *tributum*. La instal·lació *Tributum* (fig.4) ubicada directament sobre el paviment de la galeria

de l'Acadèmia està composta gairebé de la mateixa llista de noms -tan sols s'ha incorporat el nom de l'artista Opalka que va morir l'agost passat a Roma- realitzats amb arena procedent de la pedra del Mèdol de la muralla romana de Tarragona. La prova que som davant d'una llista que representa més que uns referents ens l'aporta el mateix artista: «incloure en els processos variables allunyades de tu mateix i provinents d'altres sensibilitats, altres percepcions i altres realitats, la fan créixer cap a direccions impensables i suggestives» (Juanpere, 2009; sobre *Deu mil hores*).

L'artista incorpora dins del seu vast horitzó referencial el paisatge romà de la seva terra natal que es dissol i, com un acte d'anhel, el captura mitjançant la paraula; però de nou la paradoxa de l'escultor deixa que el pas del temps l'esborri.

Figura 4. Salvador Juanpere *Tributum* (2011). Instal·lació. Arena de la pedra de Mèdol. Reial Acadèmia de Roma. **Figura 5.** Salvador Juanpere *Tributum* (2010). Postal enviada des de Roma. (Imatges cedides per l'artista.)

Tot i que l'obra escultòrica de l'artista escocès Ian Hamilton Finlay no apareix citada en cap ocasió per Juanpere, hi ha clares connexions en la seva manera de fer. El punt de partida de les intervencions escultòriques de Finlay es troba en la poesia, el llenguatge i l'escriptura. En les dècades dels seixanta i setanta, Finlay es va convertir en un dels poetes avantguardistes escocesos més significatius, i va fundar una editorial i diverses revistes. A final dels setanta, desil·lusionat per allò que li ofería la lírica, va trobar en el seu poema *Arcady* les claus per a noves vies expressives aplicables al seu art. Davant d'aquest desvetllament, es podien considerar les lletres de l'alfabet com un paisatge clàssic imprès, i el poeta va començar a inserir poemes en el paisatge. A partir de 1966 es va establir a Stonypath, la finca rural que va esdevenir l'escenari, el suport i l'objecte del seu art, i en aquest període va gaudir d'un fructífer aparellament entre la seva activitat com a poeta i com a jardiner.

Per tant, el record dels epígrafs apareix com una constant en la obra d'aquests dos artistes, i les intervencions-inscripcions esdevenen un desplaçament de temps remots cap a la

contemporaneïtat i, tot suggerint les jerarquies de la paraula, denoten el materialisme vigent. També en ambdós casos, les seves obres s'acompanyen de títols metafòrics que ens en desvetllen el significat, de vegades indesxifrables, i ens donen la clau per llegir-les. A més comparteixen altres aspectes com ara una evident fascinació per les cultures del passat revisades mitjançant una mirada contemporània, un manifest posicionament polític i un compromís cultural amb la seva identitat nacional, i una estreta vinculació amb allò que és rural o pastoral.

Conclusions

Si Finlay arriba a l'escultura a través de la poesia escrita, en el cas de Juanpere és a la inversa, l'escultura esdevé un marc ampli de reflexió i creació poètica que cada cop el porta més a la paraula escrita. El *Blog de treball*, estrenat l'any 2006, li ha permès desenvolupar l'exercici de l'escriptura i, el més important, incorporar-lo com un format paral·lel al seu procés de creació formal. El *Blog* es desplega a la manera de dietari amb anotacions del dia a dia tant personal com professional, i hi comparteixen lloc esbossos processals, anotacions poètiques, i reflexions sobre el fet artístic. Però allò que veritablement fascina l'artista és el caràcter d'immediatesa d'aquest format d'escriptura, on cada *post* l'obliga a assolir la simultaneïtat entre el fer i el difondre. Potser l'encert ha estat abordar la vida com un exercici de creativitat i incloure-la com a part integrant del seu art.

Per concloure, he escollit una citació que l'artista fa d'un dels seus poetes propers: «De nou Margarit, penso: la vida m'ha tractat relativament bé. Ser poeta no ha estat estrictament necessari» (Juanpere, 2009: 245). I jo afegeixo: però sí imprescindible en la producció artística de Salvador Juanpere.

Referències

Juanpere, Salvador (2009) *Blog de Treball*. Reus, Edicions del Centre de Lectura.

<http://sjuanpere.blogspot.com/>

Juanpere, Salvador (2008) *Lavorare Stanca*. Només Art SL, Girona.

Sennett, Richard (2009) *El Artesano*. Barcelona, Anagrama.